

L'ENERGIA DELS MEGÀLITS

Rere l'enigma del neolític

>> VE DE LA PÀGINA ANTERIOR

on estan situats els monuments megalítics de les Gavarres i l'Ardenya presentaven anomalies que poguessin confirmar la seva hipòtesi.

“Quan ens vam plantejar si el lloc on estaven situats els monuments megalítics eren sagrats o especials, se'm va ocórrer que es podria deure a anomalies del camp magnètic de la Terra”, explica el prehistoriador Rafael Balaguer. “Voliem provar que els monuments no es van posar en llocs triats a l'atzar, sinó que podria haver-hi una constant en l'elecció del lloc”, afegeix el geògraf Marc Heras. Van traslladar aquesta idea al paper i la van presentar al Consoci de les Gavarres amb la intenció que els concedissin una beca que anualment atorga aquesta institució per fer un estudi sobre el territori amb el títol d'Arqueoastronomia i Arqueotopografia de les Gavarres i van quedar finalistes. L'any següent s'hi van tornar a presentar i van tornar a quedar finalistes. “Sempre ens van donar l'excusa que el nostre projecte sobrepassava les seves expectatives, i no els faltava raó, perquè hi hem hagut d'invertir més temps del que ens pensàvem”, admet Marc Heras. Però el fet de no trobar ajuda no els va fer enrere, estaven tan decidits a fer l'estudi que finalment van optar per fer-lo pel seu

DOS ANYS DE FEINA

El treball de camp va començar el 2010 i ara se n'estan estudiant els resultats

CAMPS MAGNÈTICS

Els autors han mesurat les anomalies geomagnètiques dels monuments

compte, invertint temps i diners.

Per començar, com que es tractava d'un estudi pioner, inèdit, van haver d'establir una metodologia consistent a mesurar el camp magnètic terrestre a vint-i-cinc punts sobre el terreny en l'entorn de cada monument, un al centre i vuit punts situats en cada un dels tres cercles traçats al voltant del centre a una distància de 10, 50 i 100 metres. Una vegada mesurats tots els punts, els cartografiaven per veure sobre el mapa les fluctuacions del geomagnetisme. “Quan vam començar, comptàvem que a les Gavarres i l'Ardenya hi havia al voltant de 50 monuments, però al final han estat uns cent. Fins i tot, en alguna ocasió buscant-ne un n'hem localitzat un altre del qual no n'hem trobat referències”, de-

FA CINC MIL ANYS

La transcendència de les pedres

■ Per construir els dolmens i menhirs, els homes del neolític transportaven pedres enormes fins al lloc prèviament determinat amb la intenció que perdessin, de la mateixa manera que a la mateixa època els egipcis construïen les piràmides. “Al neolític, els homes vivien en cabanes de fusta, en canvi, els monuments els feien amb blocs de pedra perquè eren llocs sagrats que havien de transcendir”, explica Rafael Balaguer. Segons el prehistoriador, fa 5.000 anys les creences estaven lligades a la terra. “Sempre hi ha hagut la idea que a la prehistòria la deessa mare era la terra, i en aquest sentit, també es retia culte a la fertilitat, al Sol i a la Lluna”.

Durant el neolític els homes van deixar de ser nòmades, es van establir en poblats i van construir cases de fusta que no s'han conservat, en canvi, el que ha transcendit ha estat la litolatria, o culte a les pedres. “En els menhirs hi trobem lleus cavitats a una determinada alçada, cosa que indicaria que la gent les tocava amb la mà i que li retien culte.”, conclou el prehistoriador.

L'Empordà, zona megalítica

■ A l'Empordà hi ha nombrosos monuments megalítics, ja que va ser una zona de pas i difusió d'aquesta cultura. A l'Alt Empordà se'n coneixen 111, mentre que al Baix Empordà el nombre és menor. “A l'Alt Empordà va ser més fàcil localitzar-los perquè els incendis els han anat deixant al descobert, en canvi, a les Gavarres i l'Ardenya és una zona boscosa i passen més desapercebuts”, diu Rafael Balaguer. També cal dir que al llarg de la història han estat espoliats i sovint desmuntats per aprofitar-ne les pedres. Durant el seu treball de camp, Rafael Balaguer i Marc Heras també han trobat restes ceràmiques en superfície, probablement arrossegades per algun corrent d'aigua, alguna de les quals podria pertànyer també al neolític.

talla Rafael Balaguer. Una altra novetat respecte a estudis precedents ha estat la d'incorporar el diagrama de l'horitzó de cada monument per saber quines són les muntanyes visibles des del monument i també els llocs per on surt i es pon el Sol en el solstici d'estiu i d'hivern i els equinoccis de primavera i tardor. “Fins ara només es posava una línia per cada monument que indicava l'orientació, però sense tenir en compte el perfil de l'horitzó”, explica Marc Heras.

“Nosaltres no tenim un aparell que ens permeti fer una lectura constant del terreny, perquè són molts cars i pesats i a les Gavarres i l'Ardenya el terreny és molt irregular i el bosc impenetrable i per això hem fet servir un geomagnetòmetre lleuger i hem mesurat diferents punts del centre i el voltant, per tal d'estudiar les anomalies geomagnètiques que podrien presentar els punts on estan situats els monuments megalítics.

Una vegada acabat el treball de camp, Heras i Balaguer analitzaran totes les dades que han

AGUSTI ENSESA

Mesurant el magnetisme. El geògraf Marc Heras fent un mesurament amb un geomagnetòmetre

Gran monument. La Cova d'en Daina és un dels monuments megalítics més destacats de l'Empordà